

Modelsiz Başarı Hikayesi Zor

Artık klasikleşip kanıksanan bir haftayı daha geride bıraktık. Bu ifadeyle kasdımız, hem abartıyı seven toplumsal kültürümüzden kaynaklanan, hem de uzlaşa ve ortaklaşmadan çok çatışma ve farklılaşma odaklı parçalanmış yapımızı yansıtan bol gürültülü ama oldukça sığ yazılı ve görsel medya gündemi. Bu derginin öncelikli konusu olmayan sosyal ve siyasal gündemdeki sayısız örneği bir yana bıraksak bile, daha teknik ve dengeli olması beklenen ekonomi ve iş hayatı ile ilgili haberlerin türü ve derinlikten yoksun içeriği hiç de doyurucu değil. Vizyonu ve stratejik önemi giderek yükselen ve bölgesel güç kimliği kazanmakta olan bir ülkede farklı konuların öne çıkması gerek.

Gereksiz bir ikilem

Gündemdeki sığılığın önemli bir göstergesi, iç pazarın canlılığını vurgulayan firma bazlı övgüler ile yapısal sorunların sürdüğüne ve geleceğe yönelik kırılganlıkların varlığına işaret eden kurumsal ve akademik bazlı uyarılar arasında yaşadığımız ikilem. Ne yararları kadar zararlarının da zaten farkında olduğumuz iç talebin ısınma sınırlarına yaklaştığında satıcı firma övgülerine sevinmemiz, ne de zaten aşmak için stratejik planlar hazırladığımız zaafımıza ölçülü ya da ölçüsüz muhafazakar yaklaşan yorumlardan fazla tedirgin olmamız gerekmiyor. Yeter ki sorunlarımız ile yüzleşmeyi ve onları çözecek stratejileri ve eylem planlarını tasarlamayı bilelim.

Son on yılda belirli kesintilerle olsa da gördük ki doğru hedefler saptayıp doğru politikalar izlediğimizde, önyargılı ya da objektif değerlendirmeler ne olursa olsun, pek çok olumsuz göstergesi düzeltilebiliyor. Başkalarının olumlu ya da olumsuz ne dediklerine değil, bizim ne yapmak istediğimize ve neler yaptığımızı (tabii daha neler yapmamız gerektiğine de) odaklanmalıyız.

Sinerji için model

Bu açıdan son yıllarda sanayi, istihdam, ihracat gibi bir dizi temel konuda stratejik tasarım çabası içine girmemiz ve proaktif politikalar geliştirmeye yönelmemiz son derece olumlu. Yeni teşvik taslağındaki pragmatik kurgu da öyle. Ancak bütün bu ve benzeri

tasarım ve politikaların birbirleriyle uyumlu ve birbirini tamamlayıcı şekilde sinerji oluşturmasını nasıl sağlayacağımız belli değil.

Oysa dünyadaki bütün başarı örneklerine ve özellikle bunlar içinde farklı yönlerden küresel lider konumuna ulaşanlara baktığımızda, her birinin kendine özgü bir model yaratmış olduğunu görüyoruz. Gerçekten ABD'nin de, Almanya, Japonya ve Çin'in de kendilerini başkalarından ayırıştırarak ve karşılaştırmalı üstünlük sağlayacak birer model olarak görüldükleri çok açık. Bugüne kadar esneklik, genç nüfus ve mali disiplin gibi faktörler sayesinde katedilen yolun tıkanmasını önleyecek hatta daha gelişmesini sağlayacak şey, Türkiye'nin de kendi imajı ile özdeşleşecek bir modeli oluşturması ve bunu kendisine üstünlük verecek bir çekim kaldırıcı olarak kullanmasıdır.

Rekabet gücü ve iddialı vizyon

Öte yandan böyle bir model oluşturulması, "Avrupa ve Asya'nın üretim üssü olmak" gibi iddialı bir vizyon açısından da gereklidir. Tabii bu modelin Almanya gibi mükemmel uzmanlık, işçi-işveren işbirliği ve yüksek verimlilik gibi tarihsel kökleri olan bir örneğe mi, ABD gibi bilişim, eğitim ve yenilikçilik ayaklarına yaslanan bir deve mi, ya da Japonya ve Çin gibi tasarruf ve cari işlemler fazlası bulunan ülkelere mi benzemesi gerektiği, yoksa farklı başarı modellerinin bazı unsurlarını alıp Türkiye'nin özel konumu gereği öncelik vermesi gereken parametrelerle birleştireceği yeni bir çerçeveye mi ihtiyaç olduğu bu yazı sınırlarına sığmayacak ayrı bir tartışma konusu. Ama bir güç merkezi olacaksak bir model üretmemiz gerektiği açık.

Zaten dış ticaret, vergi sistemi, teşvik rejimi gibi bir dizi tercihler de ancak bu şekilde her kesime göre değişen bir değerlendirme penceresinden değil, bu modelde vücut bulan temel yönelim bağlamında ele alınabilecektir. Modelin sağlayacağı rekabet gücü olmaksızın uzun soluklu bir gelişme sağlanması mümkün görünmemektedir.